

Ə.M.FƏRZƏLİYEVƏ
e-mail: adelya05@hotmail.com

Odlar Yurdu Universiteti
(Bakı şəh. Koroğlu Rəhimov küç., 45)

NİTQ JANRI VƏ NİTQ AKTI ÜNSİYYƏTİN ƏSAS ELEMENTLƏRİ KİMİ

Açar sözlər: performativ, konstativ, lokutiv, illokutiv, perllokutiv.

Ключевые слова: перформативное, констативное, локативное, иллокутивное, перлокутивное.

Key words: performative, constative, locative, illocutionary, perlocutionary.

XX əsrdə dilçilik sahəsində bir sıra əsaslı tədqiqatlar aparılmışdır. Bunlardan biri də nitq aktı və nitq janrı nəzəriyyəsi idi.

Nitq aktı nəzəriyyəsi dedikdə, ilk növbədə nitq fəaliyyəti nəzərdə tutulur. Oksford dilçilik məktəbinin nümayəndəsi C.Ostin nitq aktı ilə nitq nəzəriyyəsini sintez etmişdir. C.Ostinin fikrincə, onun tədqiq etdiyi cümlələr nəyinsə sadəcə təsviri və yaxud nə haqqındasa məlumat vermək deyildir. Nitq aktını performativ adlandıran C.Ostin bu zaman istifadə edilən feilləri müvafiq olaraq performativlər (latın dilində performo – hərəkət edirəm) adlandırmışdır (10, s.22). Performativlərin klassik nümunələrinə müharibələrin elanı, vəsiyyətlər, and içmələr, duələ çağırışlar, üzrxahlıqlar, başsağlıqları, dəvətnamələr və təbrikləri aid etmək olar.

Filosofun fikrincə, hisslər aldadıcı ola bilər və bu səbəbdən onlara tam etibar etmək olmaz. O, gündəlik nitq modelində “reallıq” və “xəyal” hadisələrini diqqətlə öyrənmiş, “görmək”, “görünür”, “baxmaq” (*to seem, appear, look; «являться», «казаться», «выглядеть»*) kimi sözlərin işlənmə sistemini ətraflı tədqiq edərək, belə bir nəticəyə gəlmişdir ki, “reallıq” və obyektin “illüziyası” kontekstdən asılı olaraq mənanı dəyişir. C.Ostinin gəldiyi nəticə: *problem duyğu qavrayışlarının etibarlılığında və ya yanlışlığında deyil, nitq təriflərinin mənalı və ya anlaşılmazlığında*dır. C.Ostinin “performativlər” adını verdiyi sözlər toplusunun kəşfi tədqiqatda çox mühüm rol oynamışdır (10, s.25).

Performativ bir hərəkətə bərabər olan bir mühakimədir. Con Ostin qeyd edir ki, əgər feillər birinci şəxsin tək formasındadırsa, o zaman ifadənin doğruluq və ya yanlışlıq funksiyasını ləğv edərək özləri reallığa çevrilirlər. Gündəlik nitqdə dil müxtəlif hərəkətləri yerinə yetirmək üçün alət kimi istifadə olunur: salamlamaq, üzr istəmək, əmr vermək, vədlər vermək və s. İnsan bu ifadələri deyəndə hərəkəti təsvir etmir, yerinə yetirir. Başqa sözlə, “*Sizə söz verirəm*” (*I promise you; Я обещаю вам*) ifadəsi performativ, “*O, ona söz verdi*” (*He promised him; Он пообещал ему*) ifadəsi isə konstativdir (10, s.26).

Söyləmləri performativ və konstativlərə bölməni qəbul etməyən C.Ostin onların aşağıdakı linqvistik təsnifatını və üç səviyyəsini müəyyən etmişdir: lokutiv, illokutiv və perllokutiv (10, s.31).

“Lokutiv səviyyə” (latınca locutio – “danışan”) qrammatik qaydalara və mənaya uyğun olaraq səslərin əmələ gəlməsini, sözlərin işlənməsini və onlar arasında əlaqənin qurulmasını nəzərdə tutur.

“İllokutiv səviyyə” sözləmin kommunikativ məqsədini, yəni hansı məqsədlə deyildiyini bildirir. Belə görünə bilər ki, lokutiv səviyyə konstativlərə, illokutiv səviyyə isə performativlərə uyğun gəlir. Lakin C.Ostin bu fikri qəbul etməyərək belə hesab edir ki, konkret sözləmi birmənalı olaraq performativ və ya konstativ hesab etmək olmaz, çünki onlar kontekstdən asılı olaraq dəyişə bilər.

İllokutiv nitq aktının xarakterik xüsusiyyətlərini sistemləşdirən filosof illokutiv gücə malik olan feilləri aşağıdakı şəkildə qruplaşdırmışdır:

1. Mühakimə, qərar bildirən feillər (*verdicts, any judgments, decisions*);
2. Təsir, güc bildirən feillər (*exercitives, expression of influence, manifestation of power*);
3. Vəd, niyyət bildirən feillər (*commissions, promises, obligations and intentions*);
4. Sosial münasibət, davranış bildirən feillər (*behaviors, attitudes of social behaviors*);
5. Müzakirə, sübut, səbəb bildirənlər (*exposures, results of discussions, evidence, clarification of reasons*);

“Perlokutiv səviyyə” (lat. per locutio) arzu olunan nəticəni əldə etmək üçün adresata şüurlu təsir göstərən əlavə ifadə vasitələrinin məcmusudur.

Danışq vasitəsilə insanlar müəyyən nəticələr əldə edə bilirlər: onları əhatə edən hər yerdə və dinləyicinin süurunda dəyişiklik yarada bilirlər. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, danışq zamanı adresant qarşısına qoyduğu məqsədə heç də həmişə çata bilmir. Danışq zamanı real nəticələr əldə edildiyi təqdirdə nitq aktı perlokutiv hesab edilir.

Nitq aktının hər üç səviyyəsinin eyni cümlədə olması çox vacibdir. Belə ki, lokutiv akt icra edildiyi təqdirdə eyni zamanda illokutiv akt da icra edilir: danışan sual verir, suala cavab verir və yaxud hansısa fikrə münasibət bildirir. İllokutiv səviyyənin perlokutiv səviyyədən əsas fərqi onların adresata necə təsir göstərmələrindən asılıdır. Məsələn, illokutiv səviyyədə xəbərdarlıq və ya əmr bildirildiyi halda, perlokutiv səviyyədə, hədə-qorxu gəlmək, inandırmaq, məcbur etmək kimi mülahizələr irəli sürülür. Müqayisə edək:

1. Lokutiv akt: *O, mənə dedi ki, mən kitab oxumağam.* («Он сказал, что мне нужно прочитать книгу»; *He told me that I need read the book*”.

2. İllokutiv akt: *O, təkid etdi ki, mən kitab oxuyum.* “«Он настоял, чтобы я прочитал книгу». “*He insisted that I read the book*”.

3. Perlokutiv akt: *O, mənə kitab oxumağa məcbur etdi.* «Он заставил меня прочитать книгу» “*He made me read the book*”.

Beləliklə, nitq aktı nitqin köməyi ilə həyata keçirilən prosesdir. O, bir neçə komponentdən (locutiv, perlocutiv, illocutiv) ibarətdir. Nitq aktı nəzəriyyəsi kommunikativ vəziyyətin orijinal modelini təklif edir: ünsiyyətin ənənəvi komponentləri – danışan, dinləyici, nitqin özü ilə yanaşı, nitqin şərtlərini, məqsədini və nəticəsini vurğulayır.

Nitq aktı nəzəriyyəsinin əsas problemlərindən biri nitq aktını konstativlərdən (hərəkəti təsvir edən feillər) fərqləndirən meyarların müəyyənləşdirilməsi ilə bağlıdır. Nitq aktının əsas əlamətlərindən biri onun illokutiv məqsədinin olmasıdır. Eyni cümlə danışanın müxtəlif illokutiv məqsədini bildirə bilər və bu məqsədlər müvafiq feillər vasitəsilə təsvir edilir. Beləliklə, hər bir nitq aktının konkret məqsədi vardır (6, s.253).

Eyni cümlə kontekstdən asılı olaraq müxtəlif illokutiv daşıya bilər. Bu zaman kommunikatlar, tələffüz vaxtı da fərqli olacaqdır. C.Serl və D.Vandervekenin fikrincə, tələffüz konteksti 5 elementdən ibarətdir: danışan, dinləyici, zaman, məkan və bütün bu elementlərin xüsusiyyətləri. Bu əlavə xüsusiyyətlərə nitq dünyası deyilir (11, s.242).

M.Qlovinskayanın xüsusi qeyd etdiyi nitq aktının ikinci əlaməti “nitq” anlayışı ilə bağlıdır. Əgər feil ilk mənada nitq feili deyilsə, yəni o, həm nitq, həm də qeyri-nitq kimi yozula bilən bəzi davranış hərəkətlərini bildirirsə (*ümid vermək, məcbur etmək; to give hope, to force; подавать надежду, принуждать*), onda o da nitq aktı deyildir. Bundan əlavə, nitq feili məcazi mənada işlənirsə və ya daxili nitqə, hisslərə, hərəkətlərə aiddirsə, o da nitq aktı sayılmır (6, s.254).

Nitq aktları nəzəriyyəsində nitq aktı dedikdə, çox vaxt yalnız performativlər, yəni nitq aktının yerinə yetirildiyi feillər başa düşülür. Performativlər nitq aktı kimi bir çox tədqiqatçıların diqqət obyektinə çevrilmişdir.

Performativlərin əsas əlamətlərindən biri formal əlamətdir. Nitq aktı nəzəriyyəsini tədqiq edən dilçilərin böyük əksəriyyəti belə hesab edirlər ki, performativlərin formal əlaməti feilin xəbər şəkli, indiki zaman birinci şəxsin təkində öz əksini tapır.

Performativlərin ikinci əlaməti onların sosial şərtlənməsidir. Dilçilik ensiklopediyasında qeyd edilir ki, performativlər sosial konvensiyalara əsaslanır. Ona görə də, onları tələffüz etməklə natiq öz üzərinə müəyyən öhdəliklər götürür. *“Mən bir daha izah edirəm”* (*“Я еще раз объясняю”*, *“I’m going to explain once more”*) cümləsi yeni sosial vəziyyət yaratmır. O, sadəcə olaraq məlum vəziyyəti bir də xatırladır. Lakin *“Mən elan edirəm”* (*«Я объявляю»*, *“I announce”*) konkret adamın yeni fikri olduğundan o, performativ hesab edilir.

M.Y.Mixeyevin fikrincə, “Performativ feillər mütləq hansısa sosial əhəmiyyətli hərəkətə əsaslanmalıdır, əks halda həmin ifadə yalnız metatekst olmaqla, ifaçıya “çatmır” (9, s.219).

Nitq aktının üçüncü əlaməti həqiqət meyarının onlara şamil edilməməsi, dördüncü əlaməti isə onların uğurlu və uğursuz olmasındadır. Məsələn, aktyor səhnədə performativ söylədiyi halda, nəticələr real həyatda olduğu kimi olmur. Başqa sözlə, səhnədə, ədəbi əsərlərdə performativ nitq aktı olmur, çünki real dialoq şəraitində söylənmir. C.Serlə görə, nitq aktının uğurlu olub-olmamasını bilmək üçün danışanın bu nitq aktı zamanı hansı illokutiv məqsədlər güddüyünü və hansı məqsədlərə nail olmasını, habelə danışanın bu nitq aktını icra edərkən hansı psixoloji vəziyyətdə olmasını bilmək lazımdır (11, s.245).

Nitq aktının yuxarıda qeyd etdiyimiz əlamətləri dilçilər tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Belə ki, nitq aktının təsnifatı hələ də mübahisə mövzusu olaraq qalır. Bəzi dilçilər belə hesab edirlər ki, nə qədər illokutiv performativ varsa, bir o qədər də nitq aktı vardır (11, s.215). Digərləri isə belə deyirlər ki, nitq aktının təsnifatı onun əlamətləri və meyarları əsasında aparılmalıdır. Onların fikrincə, nitq aktının təsnifatı söyləmin illokutiv məqsədinə görə aparılmalıdır.

C.Ostin nitq aktını 5 (10), A.Vejbitska 6 (5), N.A.Bezmenova, V.İ.Gerasimov 5 (4) sinfə bölməyi təklif edirlər.

Nitq aktları nəzəriyyəsinin özünəməxsus davamı, nitqdə az-çox standart ünsiyyət formalarından istifadə etdiyimizi qeyd edən M.M.Baxtinin nitq janrları nəzəriyyəsi idi. Bu ideyanı inkişaf etdirərək alim nitq janrları nəzəriyyəsinin ilk fundamental müddəalarını da formalaşdırmışdır. M.M.Baxtin “nitq janrları” dedikdə “gündəlik həyat şəraitində istifadə edilən davamlı ünsiyyət formaları”nı nəzərdə tuturdu (3, s.256). Onun fikrincə, bizim gündəlik ünsiyyətimiz, əslində ondan əvvəl mövcud olan vəziyyətin təkrarıdır; ünsiyyət qurarkən biz hər dəfə Amerikanı kəşf etmirik, lakin əvvəlki ünsiyyət təcrübəsindən istifadə edirik. Sosial mühit yalnız ünsiyyət üçün müəyyən sözlərin seçilməsini müəyyən etmir, o, həm də onların əlaqəsinin zəruri formalarını, müəyyən vəziyyətdə həmsöhbətin iradlarına, jestlərinə və mimikalarına adekvat reaksiyanı təklif edir – “natiqə yalnız milli dilin formaları deyil, həm də onun üçün məcburi deyim formaları, yəni nitq janrları da verilir. Biz nitqimizi müəyyən janr formalarına salırıq. Ana dilimiz bizə necə verilsə, nitq janrları da dillə bərabər insan şüuruna daxil olur. Danışmağı öyrənmək ifadə qurmağı öyrənmək deməkdir. Biz ayrı-ayrı söz və cümlələrlə deyil, ayrı-ayrı deyimlərlə danışıq” (3, s.256).

Janr müəyyən bir deyim forması, cümlənin, ifadənin sabit qurulması növüdür. Müəyyən bir dilə sahib olmaq hər bir konkret vəziyyətdə nitqin qurulması formalarını bilməkdən ibarətdir. Ünsiyyət zamanı həmsöhbətlər mesajın və ya bəyanatın mövzusu, dil üslubu (dil vasitələri), kompozisiya vasitəsilə danışanların konkret şərtlərini və niyyətlərini əks etdirən bəyanatlar mübadiləsi aparırlar. Bu üç komponent bir-birindən asılıdır, ayrılmaz şəkildə bağlıdır və ünsiyyətin baş verdiyi sosial şəraitlə müəyyən edilir.

Nitq janrlarının sayı çoxdur. Onların sayının çoxluğu və müxtəlifliyi kommunikativ vəziyyətlərlə müəyyən edilir. Belə ki, nitq janrlarının sayı istifadə olunduğu insan fəaliyyəti sferasının inkişafından asılı olaraq arta və ya azala bilər.

T.V.Şmelyovanın qeyd etdiyi kimi, “bütün doğma dil daşıyıcıları nitq janrını intuitiv olaraq kifayət qədər aydın başa düşürlər: iki və ya üç nümunə verməyə dəyər və hər bir insanda hər şeyin ona aydın olduğu və nitq janrı ilə işləyə biləcəyi təəssüratı yaranır” (12, s.92).

Nitq janrının bir çox əlamətləri vardır. M.M.Baxtin bunların arasında məqsədyönlülük, bütövlük, tamlıq, reallıqla birbaşa əlaqə və başqalarının ifadələri ilə birbaşa əlaqə, semantik faydalılıq, ekspressivlik, tipiklik, təkrarlana bilən janr formalarını xüsusi olaraq qeyd etmişdir.

M.M.Baxtinin qeyd etdiyi kimi, insan fəaliyyətinin hər bir sahəsi nitq janrlarının mürəkkəb, heterojen və açıq repertuarına malikdir. M.M.Baxtin nitqin əsas vahidinin cümlə deyil, sözlə, yəni nitq aktı olduğunu hesab edirdi. Onun fikrincə, cümlə ilə nitq aktı arasında ciddi fərqlər vardır. Belə ki, cümlə danışanın məqsədini, niyyətini bildirmir, o, birtərəflidir, yəni ona dinləyici cavab vermir. Nitq aktı isə bu-nun əksinə, həmişə ünsiyyəti, aktiv həmsöhbətin olmasını nəzərdə tutur. Əgər cümlə yalnız bir danışan tərəfindən tələffüz edilirsə, nitq aktı ən azı iki (adresant və adresat) ünsiyyət subyekti arasında gerçəkləşir (3, s. 297).

Nitq janrının əsas xüsusiyyətlərindən biri də müəllif obrazıdır. Müəyyən nitq janrları üçün vacib şərt məhz nitq janrının standart layihəsinə “daxil edilmiş” və onun uğurla həyata keçirilməsini təmin edən ünsiyyət iştirakçısı kimi müəllif haqqında məlumatdır. Bu xüsusiyyət diferensiallaşdırılan imperativ nitq janrları üçün aktualdır və ilk növbədə, bəyanatın müəllifinin mövqeyinə, onun özü və həmsöhbətin onun haqqındakı fikrinə, onların arasındakı münasibətə əsaslanır. Deməli, sifariş müəllifin müəyyən səlahiyyətlərə malik olmasını nəzərdə tutur, tələb müəllifin müzakirə olunan hərəkətin yerinə yetirilməsi, öyrədilməsi ilə bağlı marağıdır.

Müəllif obrazının həmsöhbət tərəfindən tanınması və ya tanınmaması ya nitq janrının uğurla başa çatmasına, ya da uğursuzluğuna səbəb olur. Ünvan sahibinin “*Sən kimsən ki, mənə sifariş verirsən?*” sualı nitq janrı ilə həyata keçirildikdə sifariş lazımı səlahiyyətlərin tanınmaması deməkdir ki, bu da janrın uğursuzluğuna bərabərdir.

Nitq janrının digər əlaməti adresat (dinləyici) obrazıdır. İmperativ nitq janrları içərisində adresat-icraçı janrı üstünlük təşkil edir. Belə ki, əmr, məsləhət adresatın maraqlarına uyğun olduğu halda, o, adresat tərəfindən qəbul edilir, əks təqdirdə o, adresat tərəfindən etirazla qarşılır.

Nitq janrının digər əlaməti keçmiş və gələcək obrazlarıdır. Nitq janrı nitq aktlarının müəyyən ardıcılığından ibarət olduğundan, keçmiş və gələcək obrazlar onun tərkibi əlamətlərindən hesab edilir. T.V.Şmelyova bu əlamətləri ünsiyyətin əvvəlki və sonrakı epizodları kimi başa düşür. Keçmişin obrazına ünsiyyətin başladığı zaman, həmçinin cavab, imtina, razılıq, təkzib və digər janrlara olan reaksiyalar daxildir. Gələcəyin obrazı ünsiyyətdən sonra baş verəcək hadisələri əhatə edir (12, s.91).

Nitq janrını digər əlaməti nitq janrının dilidir. Başqa sözlə, nitq janrının təşkil edən leksik və qrammatik vasitələr nəzərdə tutulur. M.M.Baxtinə görə, nitq aktları iki əsas əlamətlə (qəsdlilik və şərtlilik) müəyyən edilir. Onlar “nisbətən sabit tematik, kompozisiya və üslubi ifadə növləridir” (3, s.242). Nitq janrı bir neçə belə nitq aktından ibarət ola bilər. Hər bir nitq aktının öz mövzusu, quruluşu və üslubu olur (3, s.237).

M.N.Kojinanın “Nitq aktı və nitq janrı” əsərində haqlı olaraq qeyd etdiyi kimi, nitq janrının nitq aktından əsas fərqi ondan ibarətdir ki, “nitq ünsiyyətinin və onun vahidlərinin şərhində o (nitq janrı) psixoloji deyil, sosioloji mövqələrdə dayanır” (8, s.53).

A.Vejbitska nitq aktı və nitq janrı anlayışlarını statik, qısa, birdəfəlik, dinamik, davamlı və çoxdəfəlik kimi ifadələrə uyğun olduqlarını bildirir və belə hesab edir ki, bu problem ayrı-ayrı nitq aktları daxilində deyil, nitq janrı daxilində həll edilə bilər. O, belə bir fikrin tərəfdarıdır ki, nitq janrının tərkib hissəsi nitq aktlarından ibarət olur (5, s.101).

Beləliklə nitq aktı və nitq janrını tədqiq etdikdən sonra, biz aşağıdakı yekun nəticəyə gəldik: Nitq aktı və nitq janrı ünsiyyətin vacib elementlərindən biri olub, bir-birilə sıx əlaqəlidir. Nitq aktları nitq janrının struktur elementlərindən biridir. Bir nitq janrında bir neçə

nitq aktı ola bilər və hər bir nitq aktının öz illokutiv məqsədi vardır. Eyni nitq aktı müxtəlif nitq janrlarına daxil edilə bilər.

Ədəbiyyat

1. Veysəlli F. Semiotika. Studia Philologica. IV. Bakı: Mütərcim, 2010, 336 s.
2. Veysəlli F. Dil. Bakı: "Təhsil" NPM, 2007, 271 s.
3. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1979. 424 с.
4. Безменова Н.А., Герасимов В. И. Некоторые проблемы теории рече-вых актов // Языковая деятельность в аспекте лингвистической прагматики. М: Наука, 1984. С. 146-222.
5. Вежбицка А. Речевые жанры // Жанры речи. Вып. 1. Саратов: Колледж, 1997. С. 99-111.
6. Гловинская М.Я. Семантика глаголов речи с точки зрения теории речевых актов // Русский язык и его функционирование. Коммуникативно-праг-матический аспект. М.: Наука, 1993. С. 251-275.
7. Кодзасов С. В. Виды перформативности и их показатели // Логический анализ языка. Модели действий. М.: Наука, 1992. С. 141-158.
8. Кожина М. Н. Речевой жанр и речевой акт (некоторые аспекты и проблемы) // Жанры речи. Вып. 2. Саратов: Колледж, 1999. С. 54-60.
9. Михеев М.Ю. Перформативное и метатекстовое высказывание (или чем можно испортить перформатив) // Логический анализ языка. Противоречивость и аномальность текста. М.: Наука, 1990. С. 213-225.
10. Остин Дж.Л. Слово как действие // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. Теория речевых актов. М.: Прогресс, 1986. С. 22-129.
11. Серль Дж., Вандервекен Д. Основные понятия исчисления речевых актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVIII. М.: Прогресс, 1986. С. 242-263.
12. Шмелёва Т.В. Модель речевого жанра // Жанры речи. Вып. 1. Саратов: Колледж, 1997. С. 88-98.
13. Encyclopedia of Language and Linguistics, 2nd edition, November, 2005, Editor-in-Chief: Keith Brown, USA.
14. file:///C:/Users/Admin/Downloads/rechevye-akty-i-rechevye-zhanry-sootnoshenie-ponyatiy.pdf

А.М.Фарзалиева

Речевой акт и речевой жанр как основные элементы общения

Резюме

Данная статья посвящена изучению речевого акта и речевого жанра, которые являются важными элементами общения. Теория речевых актов, которая стала широко изучаться в 20 в., рассматривает прежде всего функции речевой деятельности. Речевой акт – это процесс, который осуществляется посредством речи. Теория речевого акта, созданная синтезом теории речи и действия Дж.Остина, рассматривает традиционные модели общения: говорящий (адресат), слушающий (адресат), сама речь, цель, условие и результат выступления.

Три уровня речевого акта – локутивные, иллокутивные и перлокутивные уровни – отличают его (речевой акт) от предложения. Один и тот же речевой акт может совершаться в разных речевых жанрах и с разными иллокутивными целями.

Речевой жанр – определенная форма выражения, тип устойчивой конструкции предложения, словосочетания. Речевой жанр является общим, поскольку он принадлежит всем носителям языка, а речевой акт особенный, поскольку он принадлежит отдельным лицам. Речевой жанр может иметь несколько речевых актов, и каждый речевой акт может иметь свой локутивный, иллокутивный и перлокутивный уровень. В зависимости от контекста один и тот же речевой акт может иметь разные иллокутивные цели.

A.M.Farzaliyeva

Speech act and speech genre as the main elements of communication

Summary

This article is devoted to the study of speech act and speech genre, which are important elements of communication. The speech act theory, which began to be widely studied in the XX century, primarily considers the functions of speech activity. A speech act is a process that occurs through speech. The theory of speech act, created by the synthesis of the theory of speech and action by J. Austin, considers the traditional models of communication: the speaker, the listener, the speech itself, the purpose, condition and result of the speech.

Three levels of the speech act – locutionary, illocutionary and perlocutionary levels – distinguish it (speech act) from a sentence. The same speech act can be performed in different speech genres and with different illocutionary purposes.

The genre of speech is a certain form of expression, a type of stable construction of a sentence, phrase. The genre of speech is general because it belongs to all speakers of the language, and the act of speech is special because it belongs to individuals. The speech genre can have several speech acts, and each speech act can have its own locutionary, illocutionary and perlocutionary levels. Depending on the context, the same speech act can have different illocutionary purposes.

Rəyçi: dos. Ş.Ə.Əliyeva

Redaksiyaya daxil olub: 09.09.2022